

KAMU PERSONEL YÖNETİMİ BAĞLAMINDA KORUCULARININ SOSYAL GÜVENLİK HAKLARI VE SORUNLARI

SOCIAL SECURITY RIGHTS AND PROBLEMS OF PROTECTORS IN THE CONTEXT OF PUBLIC STAFF MANAGEMENT

Ali Kemal NURDOĞAN*, Murşit IŞIK**

* Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, alinurdoğan@sdu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9411-4313>

** Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, mursitisik@sdu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9855-6290>

ÖZ

Yerine getirdikleri kamu hizmeti dolayısıyla geniş anlamda kamu görevlisi statüsünde olan korucular, 442 sayılı Köy Kanununun vermiş olduğu yetki ve görevler kapsamında kırsal alanda devlet otoritesinin devam ettirilmesi ve vatandaşların can ve mal güvenliğinin temin edilebilmesi için terör örgütlerine karşı güvenlik güçleri ile birlikte görev yapmaktadırlar. Korucular, zor ve pekçok sosyal riski aynı anda barındıran görevleri uzun bir süre hiçbir sosyal güvenceleri olmadan yerine getirmişlerdir. Kamu düzenin sağlanması noktasında bir kamu görevlisi gibi görev yapan korucuların 2005 yılı ve sonrasında devam eden süreçte sosyal güvenlik haklarında çeşitli düzenlemeler yapılmış ve bugün gelinen noktada 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılmaktadırlar.

Çalışmada korucuların sosyal güvenlik hakları konusunda ne gibi düzenlemeler yapıldığı ve haklarının neler olduğu literatür taraması yapılarak açıklanmıştır. Yaptıkları görev itibarıyla kamu hizmeti yerine getiren korucuların 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılmalarının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Personeli, Kamu Hizmeti, Güvenlik Korucusu, Sosyal Güvenlik.

Jel Kodları: H83, J49, M12.

ABSTRACT

The protectors, who are in the board sense of public service due to the public service they perform, work together with the security forces against the terrorist organization in order to maintain the state authority in rural areas and ensure the safety of citizens and property within the scope of the powers and duties given by the Köy Kanunu no.442. for along time, the protectors had fulfilled the difficult and many social risks without any social security. The protectors who acted as a public servant in order to ensure public order have been regulated in terms of social security right in the period following 2005 and are considered as insured under the paragraph (a) of the first paragraph of Article 4 of the Law no.5510.

In the study, what kind of regulations were made during the social security rights of the protectors and their rights were explained by literature review. It is considered that it is more appropriate for the protectors who perform public service to be insured under the scope of the first paragraph (c) of Article 4 of the Law no.5510.

Keywords: Public Personnel, Public Service, Security Guard, Social Security Page.

Jel Codes: H83, J49, M12.

1. GİRİŞ

Köy Koruculuğu, Cumhuriyetin ilanı ile kurulan yeni Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ülkenin tamamında kamusal düzeni ve devlet otoritesini sağlayabilmesi için dönemin ihtiyacına uygun olarak 1924 yılında kabul edilen 442 sayılı Köy Kanunu ile kurulmuş ve etkin olarak kullanılmış bir sistemdir. Kurulduğu ilk yıllarda köy korucularının asli görevi köy halkının canı, malı ve namusunu eşkıya karşısında korumak olarak belirlenmiştir.

1980'li yıllarda özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde artan terör eylemlerinin kırsal alanda yaşayan vatandaşların can ve mal güvenliğine yönelik saldırılarını artırmasıyla birlikte 1985 tarihinde Köy Kanunu'nun 74. maddesinde yapılan düzenlemelerle Geçici Köy Koruculuğu sistemi oluşturulmuştur. Geçici Köy Korucularının ilk dönemlerde görevleri, terör örgütlerinin kırsal alanda ikmal ve lojistik imkânlarını kısıtlamak, görev yaptıkları köy ve mezralarda yaşayan vatandaşın can ve mal güvenliğini sağlamak ve terör saldırılarından buraları korumak şeklinde sınırlandırılmışken, gelişen ihtiyaca göre takip eden dönemde güvenlik güçleri ile birlikte operasyonlara katılmayı da içerecek biçimde genişletilmiştir. 2018 yılında çıkarılan 7070 sayılı Kanun ile Köy Kanununda geçen, geçici köy korucusu kavramları yerine güvenlik korucusu kavramı getirilmiştir.

Köy Kanunu ile kurulduğu 1924 yılından itibaren bugüne kadar korucuların görev ve yetkileri dönemin ihtiyacına ve şartlarına göre bir değişim ve gelişim göstermiştir. Ancak korucuların sosyal güvenlik ve özlük haklarına yönelik değişimler dönemin ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde gelişmemiştir.

2005 yılına kadar korucular hiç bir sosyal güvenceleri olmadan sorumlulukları içerisinde kalan bölgelerde yaşayan vatandaşların can ve mal güvenliğini korumak için başarılı ve özverili şekilde görev yapmışlardır. Görevleri süresince terör olaylarının açığa çıkarılması, önlenmesi ve yok edilmesi noktasında çok

önemli görevler üstlenen korucular terörle mücadeleye sağladığı önemli katkı ve fayda sebebiyle terör örgütlerinin hedefi haline gelmişlerdir.

Korucular pek çok sosyal riski barındıran görevlerini yaparlarken sosyal korumadan yoksun olarak çalışmışlardır ta ki 2005 yılına kadar. 2005 yılında 5443 sayılı Kanun ile; hiçbir sosyal güvenlik güvencesi olmayan korucular ile bakmakla yükümlü oldukları kişilere yeşil kart verilerek sağlık güvenceleri sağlanmaya başlanmıştır. 2007 yılında kabul edilen 5673 Sayılı Köy Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile korucuların sosyal güvenlik haklarının düzenlenmesine dair ilk adımlar atılmıştır. 5673 sayılı Kanun ile Köy Kanunu'na getirilen ek bir madde ile de güvenlik korucularına emeklilik hakkı tanınmıştır.

Çalışmada; korucuların görev tanımı ve özlük haklarında yaşanan gelişmelerden bahsedildikten sonra sosyal güvenlik alanında korucuların ve yakınlarının hak ve ödevleri açıklanmıştır. Korucuların görevlerinde gösterdikleri başarı durumu, koruculuk sisteminin terörle mücadele ne kadar gerekli olup olmadığı gibi konular çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Alan yazında korucuların görev alanları ve tarihsel gelişimi, görevlerindeki etkinliklerine dair çalışmalar bulunmaktadır. Sosyal güvenlik alanında koruculara yönelik düzenlemeler konusunda çalışma olmaması sebebiyle çalışma, alan yazına katkı sağlayacaktır.

2. KORUCU KAVRAMI

Cumhuriyetin ilanından hemen sonra 1924 yılında kabul edilen 442 sayılı Köy Kanunu ile köy korucusu sistemi uygulanmaya başlamıştır. Köy korucusu sistemi o dönem şartları içerisinde devletin gücünün yetemediği kırsal alanlarda eşkıyaların gerçekleştirdiği eylemlere karşı vatandaşların can ve mal güvenliğini sağlayabilmek amacıyla oluşturulmuş bir

sistemdir (Peker ve Akça, 2013:8; Yüceşahin ve Özgür, 2006:21; Geray, 1974:5). 442 sayılı Kanununun 74. Maddesinde köy koruculuğu, köyde yaşayanları eşkıyaların ve çapulcuların saldırılarından korumak amacıyla kurulmuş olan bir yerel güvenlik birimi olarak tanımlanmıştır (Kızmaz ve Önder, 2016:246).

Kolluk güçlerinin ülke genelinde vatandaşın can ve mal güvenliğini temin etmeye muktedir olmadığı dönemin koşulları ve ihtiyaçları üzerine zorunluluk olarak başlayan köy koruculuğu sistemi 1930'lu yılların sonuna kadar etkin olarak uygulanmıştır.

Jandarma teşkilatının yaygınlaşması ve taşrada güvenliği sağlama noktasında ağırlığının ve etkisinin artmasıyla köy koruculuğu sistemi etkinliğini yitirmiş ancak Köy Kanununda ki yerini korumuştur (Peker ve Akça, 2013:8).

1980'li yıllarda Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgelerinde artan terör olayları ilçe, köy ve mezralarda yaşayan vatandaşların, can ve mal güvenliğini ile birlikte bu bölgelerde kamu düzenini tehdit etmeye başlamıştır. Kamu düzeninin varlığını devam ettirmek, köy ve mezralarda yaşayan vatandaşları terör olaylarından korumak ve terörle mücadelede güç kazandırmak amacıyla 1985 yılında, 3175 sayılı kanun ile Köy Kanununun 74'üncü Maddesinde değişiklik yapılmıştır. Yapılan değişiklikle var olan köy korucusu sisteminin yetki ve sorumlulukları düzenlenerek terör olaylarına karşı daha etkin ve başarılı mücadele ihtiyacını karşılayabilecek Geçici Köy Koruculuğu müessesesi kurulmuştur.

Kısaca denilebilir ki, 1920'li yıllarda artan eşkıya eylemlerine karşı kırsal alanda halkın can ve malının güvenliğini sağlamak için oluşturulmuş korucu sistemi 1980'li yıllarda mevcut ihtiyaç doğrultusunda özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde artan terör eylemleri karşısında ilçe, köy ve mezralarda güvenlik güçlerine yardımcı olarak kamu düzeninin devam

ettirilebilmesi, bölge halkının can ve mal güvenliğinin sağlanabilmesi adına yeniden düzenlenerek Geçici Köy Korucu sistemi olarak geliştirilmiştir (Koç, 2011:441).

İlk olarak 1985 yılında yirmi iki ilde geçici köy koruculuğu uygulaması başlatılmış, terör olaylarının artmasına paralel olarak görevlendirilen korucu sayısı artırılmıştır (Karataşoğlu ve Akpınar, 2011:369).

Geçici Köy Korucusu düzenlemesinin uygulamaya konulduğu ilk yıllarda korucular buldukları köy ve mezralarda halkı terör örgütünün eylem ve propagandalarından koruyucu, terör örgütünün ihtiyaç duyduğu lojistik yardıma ulaşmalarını engelleyici şekilde görev yaparlarken terörle mücadele gelişen taktik ve ihtiyaca göre köy ve mezra sınırlarının dışında farklı bölgelerde operasyonel görevlerde almaya başlamışlardır.

Kendilerine verilen görevlerdeki başarıları ile devletin terör örgütlerine karşı yürüttüğü mücadeleye önemli fayda ve katkı sağlayan Geçici Köy Korucuları başta PKK terör örgütü olmak üzere bölgede faaliyet gösteren terör örgütlerinin doğrudan hedefi olmuşlardır (Kızmaz ve Önder, 2016:246-249).

2018 yılında çıkarılan 7070 sayılı Kanun ile Köy Kanununda geçen, geçici köy korucusu kavramları yerine güvenlik korucusu kavramı getirilmiştir (7070 sayılı Kanun, 2018:md.8; Arslan, 2018:45). Çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde köy korucusu ve geçici köy korucusu yerine güvenlik korucusu kavramı kullanılacaktır.

Dönem içerisinde Köy Kanununda yapılan çeşitli düzenlemelerle varlığını devam ettiren güvenlik korucusu düzenlemesi; vatandaşın huzurunu, can ve mal güvenliğini tehdit eden terör olaylarını tespit etme, önleme ve yok etme görevlerinde kolluk kuvvetleri ile birlikte uyum ve işbirliği içinde aktif olarak kullanılmaya devam edilmektedir.

3. GÜVENLİK KORUCULARININ GÖREV ALANLARI VE GÖREV TANIMLARI

Köy bölgelerinde kamu düzeninin ve güvenliğinin sağlanmasında ilk kademeyi oluşturan köy korucusunun görev ve sorumlulukları ile yapmaları yasak olan işler 442 sayılı Köy Kanunu'nun Sekizinci Faslında düzenlenmiştir. Ayrıca gizlilik nedeniyle yayımlanmayan yönetmelik bulunmaktadır (Arap ve Erat, 2015:87). 1980'li yıllarda artan terör olaylarının önlenmesi amacıyla geliştirilen güvenlik korucularının göreve başlayabilmeleri gerekli şartlar ile görevlerine son verilebilecek haller, görevleri ve sorumlulukları, haklarında uygulanabilecek disiplin işlemleri, eğitimleri ve izin konuları ayrıca çıkarılan yönetmelik ve yönerge esaslarına göre yürütülmektedir.

3.1. Görev Alanları

442 sayılı Köy Kanunu'na göre nüfusu iki bin kişiden az olan yerleşim bölgelerinde (köy), herkesin ırzını, malını ve canını korumak üzere köy muhtarının emrinde 22-60 yaş arasında en az bir silahlı köy korucusu görevlendirileceği belirlenmiştir (442 sayılı Köy Kanunu, 1924:md.68-73). Her ne kadar Köy Kanunda korucunun çalışabileceği üst yaş sınır 60 olarak belirlenmiş ise de 2017 yılında 690 sayılı KHK ile güvenlik korucularının 55 yaşından sonra görevlendirilemeyeceğine dair düzenleme yapılmıştır (690 sayılı KHK, 2017:md.27; 7077 sayılı Kanun, 2018:md.23).

Köy Kanununun 74'ncü maddesinde özellikle mahsul zamanı köy halkını yağmaya karşı eşkıyalardan koruyabilmek amacıyla köy muhtarı ve ihtiyar heyeti tarafından lüzumu kadar kişinin gönüllü güvenlik korucusu olarak görevlendirilerek köyü ve köylüyü koruyabilecekleri belirlenmiş iken (442 sayılı Köy Kanunu, 1924:md.74), artan terör olayları sebebiyle köy ve köylünün korunabilmesi için 1985 yılında 3175 sayılı ve 2007 yılında 5673 sayılı Kanunlar ile bir takım değişikliğe gidilmiştir. Buna göre Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek illerde; köylünün canına ve malına yönelik

terör eylemlerinin artması durumunda, valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile kırk bin kişiyi geçmeyecek şekilde yeteri kadar güvenlik korucusu görevlendirilebilmektedir. Güvenlik korucusu sayısının Cumhurbaşkanı tarafından %50'ye kadar artırılacağı kararlaştırılmıştır (3175 sayılı Kanun, 1985:md.1; 5673 sayılı Kanun, 2007:md.1).

Güvenlik koruculuğu uygulaması; Van, Ağrı, Kars, Ardahan, Iğdır, Muş, Bingöl, Tunceli, Bitlis, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adıyaman, Mardin, Siirt, Şırnak, Batman ve Hakkari (27/6/1985 tarihli ve 85/9632 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı); Malatya (1/4/1987 tarihli ve 87/11645 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı); Elazığ (21/7/1989 tarihli ve 89/14395 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı); Kahramanmaraş (9/5/1990 tarihli ve 90/458 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı); Gaziantep, Kilis (27/6/1990 tarihli ve 90/630 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı); Erzincan, Erzurum, Hatay ve Osmaniye (28/11/2016 tarihli ve 2016/9576 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı) illerinde devam edilmektedir.

Güvenlik korucularının görev alanı görevli buldukları köy sınırları içerisinde belirlenmiştir ancak ihtiyaç durumunda vali ve kaymakamın onayı ile görev alanları, geçici ve süresi belirli olarak köy sınırları dışına genişletilebilmekte ve görev yerleri değiştirilebilmektedir (6758 sayılı Kanun, 2016:md.21).

3.2. Görev Tanımı

Terör örgütlerine karşı stratejik ve taktik anlamda alan üstünlüğü elde etmek, ikmal alanlarını kısıtlamak ve terör örgütlerinin bölgelerinde barındırmamak üzere görev yapmaya devam etmekte (Koç, 2012:8) olan güvenlik korucuları ile korucu başlarının; görevlendirilmeleri ilgili tüm işlemler, 442 Sayılı Köy Kanununun 74'üncü maddesinde değişiklik yapan 5673 Sayılı Kanuna dayanılarak hazırlanan Geçici Köy Korucuları Yönergesinde belirtilen usul ve esaslara uygun olarak yürütülmektedir (5673 sayılı Kanun, 2007:md.2 ve EK-18).

Yönetmeliğe göre korucular, her ne kadar idari açıdan köy muhtarının gözetim ve

denetimi altında olsalar da mesleki açıdan görev yaptıkları köyün bağlı bulunduğu Jandarma Karakol Komutanının emir ve komutası içerisinde olduklarıdır.

Güvenlik Korucularının ikamet ettikleri köylerinin bağlı olduğu İlçe Jandarma Komutanı, sorumluluk bölgesinde görev yapan korucuların eğitim ve özlük haklarını takip etmekten, korucuların görevlerini kanun ve talimatlara uygun olarak yerine getirmelerinin sağlanması noktasında mülki amir adına yetkili ve sorumludur.

Güvenlik Korucusu olarak görev yapmak isteyen müracaat sahiplerinden Geçici Köy Korucuları Yönetmeliği ve Yönergesi esaslarına göre güvenlik korucusu olarak görev alabileceği uygun olarak değerlendirilenler İl Valisinin onayı ile ikamet ettikleri köy veya mezralarda güvenlik korucusu olarak görevlendirilmektedir. Bu görevlendirme yapılırken Güvenlik Korucularından terörle mücadelede şehit veya çalışmayacak derecede malul olanların, eceliyle vefat edenlerin ve hizmet süresini tamamlayarak görevlerinden ayrılanların çocuklarından birine veya çocukları yoksa kardeşlerinden birine Güvenlik Korucusu alımında öncelik verilmektedir.

Göreve yeni alınan Güvenlik Korucularına, göreve başladıklarında iki hafta süreli temel eğitim verilmektedir. Korucular görev yaptıkları süre içerisinde altı ayda en az iki gün hizmet içi eğitime tabi tutulmaktadırlar (<https://malatya.jandarma.gov.tr/guvenlik-korucusu>, Erişim tarihi: 19.09.2019).

Güvenlik Korucuların görevleri, sorumluluk bölgelerinde yaşayan halkın can ve mal güvenliğini sağlamak, sorumluluk bölgesinde bulunan kamu ve özel kurumlara yapılacak saldırıları önleyebilmek için kolluk kuvvetlerine yardım etmek, saldırıda bulunanları yakalamak, suç ve delillerinin kaybolmamasını sağlayacak tedbirleri almak, doğal afetlerde verilecek görevleri yapmak, bağlı olduğu mülki amirce verilecek ve önleyici kolluk kapsamında olan diğer görevleri yapmaktır.

Korucuların görev alanları ve yetkileri kanun ve yönetmeliklerle belirlenmesinin yanında 442 sayılı Köy Kanununun 81'nci maddesinde korucuların yapması yasak olan işler ayrıca belirtilmiştir.

Kanun göre korucuların, korucu olmaktan doğan görevlerinin dışında başka iş yapmaları, görev bölgelerini izinsiz terk ederek başka işlerle uğraşmaları yasaklanmıştır.

4. ÖZLÜK HAKLARI

Güvenlik korucularının özlük haklarında 442 Sayılı Köy Kanununun 74. maddesinde 5673 sayılı kanunla yapılan değişiklikle iyileştirme yapılmıştır. Söz konusu kanunla koruculara, hizmet sürelerini tamamlayarak görevden ayrılmaları ya da malul olmaları durumunda aylık bağlanması sağlanmıştır. Sağlık ve idari nedenlerle görevlerine son verilen, ölen ve istifa edenlere tazminat verilmektedir. Terör olaylarının engellenmesi ve yok edilmesine yönelik olarak güvenlik güçlerinin yürüttüğü operasyonel faaliyetlerde güvenlik güçleri ile birlikte hareket eden güvenlik korucularının işlerinin karşılanması ve operasyonlara katıldıkları her gün için tazminat verilmesi, görev esnasında şehit olanlarının kanuni yakınlarına iki maaş tutarında ölüm yardımı verilmesi, şehit korucuların yakınlarına ve malul olup çalışabilir olanlarına, çalışmayacak durumda olanların yakınlarına istihdam edilme olanağı sağlanması düzenlenen hususlar arasındadır (Tapan, 2007:213).

Güvenlik Korucularına göreve devam ettikleri her ay memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile on bir bin beş yüz gösterge rakamının çarpımı sonucu elde edilen miktarda ücret ödenmektedir. Korucu başları yüzde on ilave ücret ödenmektedir. Güvenlik Korucularına ödenen ücret üzerinden herhangi bir kesinti ve vergilendirme yapılamamaktadır (5673 sayılı Kanun, 2007:md.1).

Güvenlik korucuları başka bir vilayetin valisinin isteği doğrultusunda, istihdam

edildikleri ilin valisinin olur vermesiyle geçici ve süresi belirli olarak iller arasında görevlendirilmeleri durumunda kendilerine görevlendirildiği valilik tarafından harcırah ödenmektedir.

Güvenlik Korucuları görevde buldukları süre içinde yaralanmaları, engelli hâle gelmeleri veya ölümleri halinde durumunda hakları 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna uygun olarak düzenlenmektedir (3175 sayılı Kanun, 1985:md.1).

Elli beş yaşını tamamlamasına rağmen kanunun ön gördüğü süre olan on beş yıl görev yapma şartını tamamlamadan veya elli beş yaşını doldurmadan hayatını kaybedenler ile sağlık ve idari gerekçelerle görevlerine son verilene tazminat ödenmektedir. Ödenecek tazminat; yirmi bin gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ve hizmet yılı ile çarpımı sonucunda hesaplanmaktadır. Terör suçlarından haklarında kesin hüküm verilenler ile disiplinsizlik sebebiyle görevden el çektirilene tazminat ödenmemektedir (5673 sayılı Kanun, 2007: md.17).

Güvenlik güçleriyle birlikte operasyon icra eden güvenlik korucularına, iki yüz yirmi beş gösterge rakamının memur aylık katsayısı ve operasyona çıktıkları gün sayısı ile çarpımı sonucu hesaplan oranda ek tazminat ayrıca ödenmektedir (6758 sayılı Kanun, 2016:md.21).

Terörle mücadelede görevinin icrası sebebiyle olduğu gerekçesiyle haklarında soruşturma yapılan güvenlik korucularının kendilerine savunmak için belirledikleri üç avukatın ücreti İçişleri Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten valilikler tarafından karşılanmaktadır (7078 sayılı Kanun, 2018:md.1).

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun ek birinci maddesinde 02 Haziran 2007'de yapılan değişiklikle kanun çerçevesinde görev yaparken hayatını kaybeden veya vazife malulü olan korucuların kendilerine ve kanunda belirtilen hak sahibi yakınlarına kamuda istihdam hakkı tanınmıştır. Buna

göre; hayatını kaybeden veya çalışmayacak derecede malül duruma gelen korucuların öncelikle eşleri yoksa çocuklarından birisi, çocukları da yok ise bir kardeşi ya da malul olup da çalışabilir durumda olanların, öncelikli olarak kendileri, varsa eşleri veya bir çocuğu, bekar ise bir kardeşi istihdam hakkını kullanabilmektedir.

Görevleri sebebiyle sürekli olarak terör örgütlerinin tehdit ve baskısı altında yaşayan halen görevde veya emekli olan güvenlik korucularına, şehit korucuların eş ve çocukları ile anne ve babalarına talep etmeleri durumunda silah taşıma ruhsatı alabilmelerine izin verilmiştir. (Ateşli Silahlar Ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Yönetmelik, 1991: md.7).

Güvenlik Korucuları yıllık yirmi gün yasal izin ve on gün süre ile de mazeret izni kullanabilmektedirler.

5. SOSYAL GÜVENLİK HAKLARI

1924 yılı itibariyle köyü ve köylünün canını, malını ve ırzını koruma görevine başlayan korucular 2005 yılına kadar hiçbir sosyal güvenlik kurumunun koruması altında bulunmadan kendilerine verilen görevleri yerine getirmişlerdir.

İlk olarak 2005 yılında yapılan düzenleme ile 3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşlanması Hakkında Kanunu'nda öngörülen şartlara bakılmaksızın Güvenlik Korucularının kendileri, eşleri, bakmakla yükümlü oldukları anne, baba ve çocuklarının sağlık ihtiyaçları yeşil kart verilerek karşılanmış, yeşil kart uygulamasının sonlandırılmasından sonra 01.01.2012 tarihinden itibaren genel sağlık sigortası kapsamına dahil edilmişlerdir (Erat, 2013:180).

2007 yılında Kabul edilen 5673 Sayılı Köy Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile korucuların sosyal güvenlik haklarının düzenlenmesine dair ilk adımlar atılmıştır. 5673 sayılı Kanun ile Köy Kanunu'na getirilen ek bir madde ile

de güvenlik korucularına emeklilik hakkı tanınmıştır.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanların yaşlılık aylığına hak kazanması için gerekli olan prim ödeme gün sayısı ve yaş tamamlama şartı güvenlik korucuları için farklı şekilde düzenlenmiştir. Terör suçlarından hüküm giymemiş olan güvenlik korucularından görevine devam ederken 55 yaşını tamamlayan ve en az 15 yıl bu görevde bulunmuş olanlara yaşlılık aylığı bağlanmaktadır. Kanunlara uygun olarak yaşlılık aylığı alan bir güvenlik korucusu terör suçlarından hüküm giyerse kendisine bağlanan aylık kesilmektedir.

Çalışma süresi ve yaş şartına uygun olarak yaşlılık aylığı almaya hak kazanan bir güvenlik korucusuna yaşamlarını sürdürdükleri süre içerisinde 5.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu elde edilecek oranda yaşlılık aylığı Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından bağlanmaktadır. Elli beş yaşını doldurduğunda on beş yıldan fazla görev yapmış bulunan korucuların aylıklarının hesaplanması için on beş yılı aşan her sene için beş bin gösterge rakamına iki yüz gösterge rakamı ilave edilmektedir ancak ilave hiçbir zaman üç bin gösterge rakamını geçmemektedir.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre "Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar" kısa ve uzun vadeli sigorta kolları uygulaması bakımından sigortalı olarak kabul edilmişlerdir (5510 sayılı Kanun, 2008:md.4). Güvenlik korucuları da 2018 yılında düzenlenen 7077 sayılı Kanun gereği 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılmakta ve haklarında uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanmaktadır (7077 sayılı Kanun, 2018: md.44; 5510 sayılı Kanun, 2008: Ek Md.15).

Güvenlik Korucusu olarak göreve yapmaları uygun görülürken ile görevleri sona erenlerin

sigortalı işe giriş ve sigortalı işten ayrılış bildiregeleri, çalışmaya başladıkları tarihinden itibaren bir ay içinde bağlı buldukları valiliklerce yapılmaktadır. Güvenlik Korucularının sigorta primlerinin sigortalı ve işveren paylarının tamamı valilikler tarafından ödenmektedir. Ancak İşsizlik Sigorta Fonu'na herhangi bir sigorta primi ödenmemektedir.

5510 sayılı Kanun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine hizmet akdiyle çalışanların çalışma şartları ve çeşitli haklarını (kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, işsizlik sigorta fonu ödemeleri) düzenleyen 4857 sayılı İş Kanunu ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu hükümleri Güvenlik Korucusu olarak görevlendirilenler hakkında uygulanmamaktadır (7077 sayılı Kanun, 2018: Md.23).

Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Kurulu tarafından çalışma gücünün en az % 60'ını veya vazifelerini yerine getiremeyecek şekilde meslekte kazanma gücünü yitirdiği tespit edilen Güvenlik Korucuları malûl sayılmakta ve kendilerine malullük aylığı bağlanmaktadır.

Güvenlik korucularından görev süresi içinde hayatını kaybedenlerin eşine ve çocuklarına, yoksa anne ve babasına, bunlar da yoksa kardeşlerine, 15.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda ölüm yardımı ödenmektedir. Ölüm yardımından hiçbir şekilde vergi alınmamakta ve kesinti yapılmamaktadır (5673 sayılı Kanun, 2007: Md.16).

Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından aylık bağlanmış olan güvenlik korucusunun hayatını kaybetmesi durumunda geride kalan dul eşi ile güvenlik korucusu olarak on beş yıldan fazla görev yapmış ancak elli beş yaşını tamamlamamış halde görevlerine devam ederken hayatını kaybedenlerin dul eşlerine hak ettikleri aylığın yüzde yetmiş beşi oranında aylık bağlanmaktadır. Aylığı hak eden güvenlik korucusunun eşinin sosyal güvenlik kurumundan bağlanmış aylığı var ise vefat eden güvenlik korucusu eşinden dolayı hak ettiği aylığın yarısı

kendisine ödenmektedir. Dul eşe bağlanan aylıklar evlenmesi halinde kesilmekte ve ölüm nedeni hariç dul kalmaları durumunda yeniden bağlanmamaktadır.

Tablo 1: 442 sayılı Kanuna Göre Normal Güvenlik Korucuları

	Kendisi	Hak Sahibi	Toplam
442 Sayılı Kanuna Göre Emekli	36690	4663	41353

Kaynak: SGK Aylık İstatistik Bülteni (Haziran,2019).

http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/aylik_istatistik_bilgileri

Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından aylığı alma şartını sağlamış 36690 güvenlik korucusuna aylığı ödenmektedir. Güvenlik korucularından hayatını kaybedenlerin hak sahibi olan 4663 dul eşe yine kurum tarafından aylık ödenmektedir.

Tablo 2: 3713 ve 2330 sayılı Kanunlar Kapsamında Güvenlik Korucusu Aylığı Alanlar

	Kendisi	Hak Sahibi	Toplam
3713 Sayılı Kanuna Göre Aylık Alan	558	3739	4297
2330 Sayılı Kanuna Göre Aylık Alan	59	422	481

Kaynak: SGK Aylık İstatistik Bülteni (Haziran,2019).

http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/aylik_istatistik_bilgileri

Sosyal Güvenlik Kurumu 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamında görev yaparken malul duruma düşen 558 güvenlik korucusuna ve aynı kanun çerçevesinde görev yaparken hayatını kaybeden güvenlik korucularının geride kalan 3739 hak sahibine vazife malullüğü aylığı ödemektedir. 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlama Kanununa uygun olarak ta 59 güvenlik korucusuna ve bu kanun kapsamında görevleri yerine getirirken hayatını kaybeden güvenlik korucularının geride kalan 422 hak sahibine aylık ödenmektedir.

Terör suçları sebebiyle haklarında kesinleşmiş hüküm bulunan güvenlik korucuları ve hak sahibi eşlerine aylık ödenmemektedir. Kendilerine aylık bağlandıktan sonra terör suçlarından ötürü hüküm verilmiş olursa bağlanmış olan aylık kesilerek ödenmemektedir.

6. SONUÇ

Kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri tarafından yerine getirilmekte iken yaptıkları görev itibarıyla tartışmasız olarak bir kamu hizmeti yerine getiren güvenlik korucuları 5510 sayılı Kanunun 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılmaktadırlar. Oysa kamu görevlileri aynı kanunun 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılmaktadırlar.

5510 sayılı Kanunun 47'inci maddesinde sadece kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanlar için vazife malullüğü hükümleri uygulanabileceği açıklandığından korucular açısından vazife malulü olarak kabul edilmeleri mümkün görünmemektedir. Kanunun vazife malullüğü şartlarına uygun şekilde malul duruma gelen korucular vazife malulü olarak Kabul edilemeyeceğinden vazife malullüğünün kendilerine sağlayabileceği haklardan yoksun kalmaktadırlar.

5510 sayılı Kanunun 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılan güvenlik korucularının hak sahibi yakınlarına evlenme ve cenaze ödeneği verileceğine dair bir hüküm bulunmamaktadır.

Güvenlik korucularının yaşlılık aylığına hak kazanmaları için on beş yıl görev yapmış olmaları gerekmektedir. 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre tüm sigortalılar çeşitli şekillerde hizmet borçlanması yapabilmekte ve yaşlılık aylığı alabilmek için yapılan borçlanmalar dikkate alınmaktadır. Ancak güvenlik korucularının hizmet borçlanması

yapabileceğine dair herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Özellikle askerlik hizmeti yapmış olan korucuların askerlik hizmetini borçlanabilmeleri sağlanmalıdır.

Tam anlamıyla bir kamu hizmeti yerine getiren güvenlik korucularının, 5510 sayılı Kanunun 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılmaları şeklinde yapılacak bir düzenleme sosyal güvenlik kurumunun kahramanca görev yapan koruculara sağladığı faydalara katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

1. ARAP, İbrahim; ERAT, Veysel (2015). Bir Kamu Politikasının Analizi: Türkiye'de Geçici Köy Koruculuğu, Mülkiye Dergisi, 39 (4), 73-108.
2. ARSLAN, Mustafa (2018). Güvenlik Koruculuğu Bağlamında 6360 Sayılı Kanun'un Değerlendirilmesi, Strategic Public Management Journal Volume 4, Issue 7, pp.44-58.
3. ERAT, Veysel (2013). Kamu Görevlisi Kavramı Açısından Geçici Köy Korucuları, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Cilt:28, Sayı:1, 169-196.
4. GERAY, Cevat (1974). Plânlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar (Sorunlar, Yaklaşımlar, Örgütlenmeler), Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara.
5. KARATAŞOĞLU, Soner, Akpınar, Mahmut (2011). Geçici Köy Koruculuğu Sistemi Üzerine Bir Saha Çalışması: Beytüşşebap Örneği, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:10, Sayı:38 ss.367-396.
6. KIZMAZ, Zahir ve Önder, Mehmet Seyman (2016), "Köy Korucularının Kürt Sorunu ve PKK Örgütü Konusundaki Görüşleri Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 26, Sayı: 1, ss.245-260.
7. KOÇ, Murat (2011). Bir Güvenlik Organizasyonu Olarak Geçici Köy Koruculuğu Sisteminin Dünü, Bugünü Ve Terörle Mücadeledeki Önemine Dair Tespitler. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 20, Sayı 3, 2011, ss.433-458.
8. KOÇ, Murat (2012). İş Tatmini, Duygusal Tükenmişlik Ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Şırnak Geçici Köy Koruculuğu Örneği), T.C. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı Yönetim Ve Organizasyon Bilim Dalı Doktora Tezi.
9. PEKER, E.B., AKÇA, İ.(2013). Askerler, Köylüler ve Paramiliter Güçler: Türkiye'de Köy Koruculuğu Sistemi, Toplum ve Bilim, 126, ss.7-34.
10. TAPAN, B.(2007). Terörün Bekçileri. Hamidiye Alaylarından Günümüze Koruculuk. İstanbul: Güncel Yayıncılık.
11. YÜCEŞAHİN, M. Murat ve Özgür, E. Murat (2006), "Türkiye'nin Güneydoğu'sunda Nüfusun Zorunlu Yerinden Oluşu: Süreçler ve Mekânsal Örüntü", Coğrafi Bilimler Dergisi, 4(2), ss.15-35.

12. 442 Sayılı Köy Kanunu, 07 Nisan 1924 Tarih ve 68 Sayılı Resmi Gazete.
13. 3175 Sayılı Köy Kanununun 74'üncü Maddesine İki Fıkra Eklenmesine Dair Kanun, 4 Nisan 1985 Tarih ve 18715 Sayılı Resmi Gazete.
14. 5673 Sayılı Köy Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 2 Haziran 2007 Tarih ve 26540 Sayılı Resmi Gazete.
15. 6758 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında KHK'nın Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun, 24.11.2016 Tarih ve 29898 Sayılı Resmi Gazete.
16. 09 Ocak 2008 tarihli ve 13105 sayılı Geçici Köy Korucuları Yönetmeliği.
17. İçişleri Bakanlığının 13.02.2019 tarihli, Sayı:12229819-165.04-E2848 sayılı "Bakan Oluru".
18. 690 sayılı KHK, 29.04.2017 Tarih ve 30052 Sayılı Resmi Gazete.
19. 7077 sayılı Kanun, 08.03.2018 Tarih ve 30354 Sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete.
20. 27/6/1985 tarihli ve 85/9632 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.
21. 1/4/1987 tarihli ve 87/11645 sayılı sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.
22. 21/7/1989 tarihli ve 89/14395 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.
23. 9/5/1990 tarihli ve 90/458 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.
24. 27/6/1990 tarihli ve 90/630 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.
25. 28/11/2016 tarihli ve 2016/9576 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.
26. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu.
27. <https://malatya.jandarma.gov.tr/guvenlik-korucusu>, Erişim tarihi: 19.09.2019).
28. 7077 sayılı Kanun, 08.03.2018 Tarih ve 30354 Sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete.
29. 7078 sayılı Kanun, 08.03.2018 Tarih ve 30354 Sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete.
30. Ateşli Silahlar Ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Yönetmelik, 1991.
31. http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/aylik_istatistik_bilgileri